

11.3.2024

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

az Oroszország által jogellenesen eltulajdonított román nemzeti kincsek
visszaszolgáltatásáról
(2024/2605(RSP))

**Rovana Plumb, Dan Nica, Victor Negrescu, Mihai Tudose, Claudiu
Manda, Adrian-Dragoş Benea, Carmen Avram, Maria Grapini, Corina
Creţu**
az S&D képviselőcsoport nevében

**Az Európai Parlament állásfoglalása az Oroszország által jogellenesen eltulajdonított román nemzeti kincsek visszaszolgáltatásáról
(2024/2605(RSP))**

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 167. cikkére,
- tekintettel az Európai Unióról szóló szerződés (EUSZ) preambuluma, amely kimondja, hogy az aláírók ösztönzést merítenek „Európa kulturális, vallási és humanista örökségéből”, és azzal az óhajjal cselekednek, hogy „elmélyítsék a népek közötti szolidaritást, miközben történelmüket, kultúrájukat és hagyományaikat tiszteletben tartják”, valamint az EUSZ 3. cikkének (3) bekezdésére és az EUSZ 6. cikkére, amelyek szerint a kultúrát „az Unió hatásköreinek típusai és területei” alá tartozó szakpolitikai területként említik, és az EU különböző, „a tagállamok intézkedéseit támogató, összehangoló vagy kiegészítő” intézkedéseket hozhat,
- tekintettel az EUMSZ 36. cikkére, amely megfogalmazza a tagállamok nemzeti kincseik meghatározására és az azok védelméhez szükséges intézkedések megtételére vonatkozó jogát;
- tekintettel a kulturális javak fegyveres összeütközés esetén való védelméről szóló 1954. évi hágai egyezményre,
- tekintettel a kulturális javak jogtalan behozatalának, kivételének és tulajdona jogtalan átruházásának megakadályozását és megelőzését szolgáló eszközökről szóló, az UNESCO Általános Konferenciájának 16. ülése által 1970. november 14-én elfogadott egyezményre,
- tekintettel a tagállamok területéről jogellenesen kivitt kulturális javak visszaszolgáltatásáról és az 1024/2012/EU rendelet módosításáról szóló, 2014. május 15-i 2014/60/EU irányelvre¹,
- tekintettel a kulturális javak tiltott kereskedelme elleni uniós cselekvési tervről szóló, 2022. december 13-i bizottsági közleményre (COM(2016)0800),
- tekintettel az Európa Tanácsnak a kulturális örökség társadalmi vonatkozású értékéről szóló, 2005. október 27-i (CETS 199. sz.) keretegyezményére,
- tekintettel az Európa Tanácsnak a kulturális javak sérelméről szóló, 2017. május 19-i (CETS 221. sz.) egyezményére,
- tekintettel a nemzetközi jognak az államok által elismert általános elveire, például a szuverenitás és a be nem avatkozás elvére, a jóhiszeműség elvére és a viták békés rendezésének elvére;

¹ HL L 159., 2014.5.28., 1. o.

- tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,
- A. mivel egy állam aranytartalékai kulcsfontosságú pénzügyi eszközként szolgálnak, stabilitást biztosítanak valutájának, és erősítik a nemzet gazdasági erejébe vetett bizalmat;
- B. mivel egy állam aranytartalékai egyedülálló és hosszú távú szerepet játszanak a pénzügyek és a gazdaság területén, és a nemzetek által fenntartott devizatartalékok kulcsfontosságú elemét képezik; mivel pénzügyi válságok idején a központi bank aranytartalékai biztonságos eszközként szolgálhatnak piaci zavarok esetén;
- C. mivel az EUMSZ 36. cikke értelmében a tagállamok fenntartják azon előjogukat, hogy joghatóságukon belül meghatározhassák nemzeti kincseiket, és hogy meghozzák a szükséges intézkedéseket ezek védelmére;
- D. mivel az uniós jog nem ad iránymutatást vagy általános besorolást arra vonatkozóan, hogy mi minősül nemzeti kincsnek, mivel ennek meghatározása nem tartozik az EU hatáskörébe; mivel a „nemzeti kincs” kifejezés gyakran különböző gyűjtőfogalmak, például a „kulturális javak” és a „kulturális tárgyak” alá tartozik;
- E. mivel a „román nemzeti kincs” kifejezés magában foglalja a Román Nemzeti Bank aranytartalékait, amelyek aranyrudakból és az arany önmagában vett értékén felül még numizmatikai és kulturális értéket is képviselő ritka érmékből állnak, valamint a Románia kulturális, vallási, levéltári és művészeti nemzeti örökségéhez tartozó javakat;
- F. mivel az európai uniós országok területéről a hatályos jogszabályok vagy a kiadott ideiglenes engedély feltételei megsértésével jogellenesen kivitt kulturális javak és nemzeti kincsek visszaszolgáltatását jogszabályok alapozzák meg;
- G. mivel Románia nemzeti kincseinek Oroszország általi jogellenes lefoglalása a nemzetközi normák és szokások kirívó megsértését jelenti, minthogy az aranytartalékok, valamint a kulturális, művészeti és levéltári javak jelentős gyűjteményének kivételes körülmények között történő letéti őrzés céljából történő kivitele egy megfelelően dokumentált és jogi szempontból érvényes hivatalos megállapodás tárgyát képezte, amely tartalmazta a visszaszolgáltatás jogi garanciáit is, és amelynek kötelezettségeit figyelmen kívül hagyták;
- H. mivel 2012-ben az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlése elfogadta „Az Oroszországi Föderáció kötelezettségeinek és kötelezettségvállalásainak tiszteletben tartása” című 1896. sz. határozatát, amelyben felkérte az Oroszországi Föderációt, hogy az érintett országokkal folytatott közvetlen tárgyalások révén folytassa a kulturális és egyéb javak visszaszolgáltatásával kapcsolatos lezáratlan kérdések gyors rendezésére irányuló erőfeszítéseit;
- I. mivel az eltulajdonított román nemzeti kincsek visszaszolgáltatása nagy jelentőséggel bír az ország intézményi és nemzeti emlékezete szempontjából;
- J. mivel Románia teljes mértékben érvényes jogi követeléssel él az 1916–1917 között Moszkvába szállított aranytartalékai, valamint az 1916–1917 között Oroszországba szállított azon kulturális, vallási és levéltári tárgyak visszakapása tekintetében,

amelyeket 1935-ben és 1956-ban nem kapott vissza;

- K. mivel a román nemzeti kincsek visszaszolgáltatásának eléréséhez testre szabott európai válaszra van szükség;
1. emlékeztet arra, hogy Románia nemzeti kincseinek Oroszország általi jogellenes eltulajdonítása egyedi nemzetközi ügy, amikor egy másik országot megbíztak egy állam monetáris aranytartalékainak és az adott állam kulturális, vallási és levéltári nemzeti öröksége részét képező tárgyaknak a letéti őrzésével egy jogilag érvényes, visszaszolgáltatásra vonatkozó jogi garanciákat előíró megállapodás alapján, és amikor a kötelezettségeket végül nem teljesítették, megsértve ezzel a nemzetközi normákat és szokásokat;
 2. elismeri, hogy az első világháború nehéz időszakaiban, 1916-ban és 1917-ben Moszkvában letéti őrzésbe helyezett nemzeti kincsek a birodalmi Oroszország által a szállítás biztonságára, a letéti őrzés biztonságára és a Romániának való visszaszolgáltatás biztonságára vonatkozóan adott garanciával együtt az aranytartalékok és az örökség részét képező tárgyak jogellenes kisajátítását jelentő páratlan nemzetközi ügy és a román társadalmat folyamatosan aggasztó kérdés;
 3. megjegyzi, hogy az első világháború arra kényszerítette az akkori román kormányt, hogy nemzeti kincseit egy szövetséges államra bízta azért, hogy megvédje azokat a megsemmisüléstől; emlékeztet arra, hogy a háborús nehézségek idején több tucat vasúti kocsit szállította Románia nemzeti kincseinek tömegét a cári Oroszországba a béke bekövetkeztéig történő letéti őrzés céljából, a Román Nemzeti Bank aranytartalékainak részletes leltárával együtt, a védelemre és a visszaszolgáltatásra adott orosz garancia mellett, amint azt akkor más államok is tanúsították; hangsúlyozza, hogy a letéti őrzés alá helyezett nemzeti kincs a Román Nemzeti Bank tartalékaihoz tartozó 91,5 tonna színaranyból, királyi ékszer- és ritkaérme-gyűjteményekből, valamint felbecsülhetetlen értékű kulturális és történelmi javakból, például állami archívumokból, dokumentumokból, értékes történelmi kéziratokból, az örökség részét képező festményekből, ritka könyvekből és sok köz- és magánintézmény gyűjteményeiből állt, amelyek a román történelem több mint öt évszázadát ölelték fel;
 4. hangsúlyozza, hogy az első világháborút követő diplomáciai tárgyalásokra irányuló több kísérlet ellenére Oroszország soha nem szolgáltatta vissza teljes mértékben a román nemzeti kincseket, ahogyan azt a két állam közötti hivatalos kétoldalú megállapodás jogilag előírta;
 5. megjegyzi, hogy az Oroszország által jogellenesen eltulajdonított nemzeti kincsek közül egyes kulturális, művészeti és levéltári javakat 1935-ben és 1956-ban visszaszolgáltattak Romániának; kiemeli azonban, hogy a Román Nemzeti Bank tartalékainak részét képező 91,5 tonna kinnlevő színaranyból mindeddig semmit sem szolgáltattak vissza;
 6. aggodalmát fejezi ki amiatt, hogy a román-orosz közös szakértői bizottság létrehozása ellenére, amelynek feladata az erről a kérdéstről folytatott megbeszélések lehetővé tétele, a román nemzeti kincs visszaszolgáltatása, és ezáltal a Románia és Oroszország közötti kétoldalú diplomáciai csatornákon keresztül a román nemzeti bank jogellenesen lefoglalt aranytartalékának visszaadása érdekében tett erőfeszítések Oroszország

részéről a korábbi rendszerek által jogellenesen visszatartott vagyon visszaküldésével kapcsolatos vonakodásba és ezáltal az aláírt visszaszolgáltatási jegyzőkönyvek figyelmen kívül hagyásába ütköztek, és aggódik amiatt, hogy ez a vonakodás szükségessé teszi a lefoglalt aranytartalék és a vissza nem szolgáltatott kulturális és vallási tárgyak Romániába történő visszaszolgáltatására irányuló kérelemről folytatott korábbi megbeszélések újraértékelését;

7. kiemeli, hogy az uniós szerződésekben foglaltaknak megfelelően különös figyelmet kell fordítani a tagállamok nemzeti kincseinek megőrzésére;
8. üdvözli, hogy az EU jelentős erőfeszítéseket tesz a nemzeti, kulturális és történelmi örökség védelmére az uniós országok területéről jogellenesen elszállított kulturális és örökségi értékek visszaszolgáltatását szabályozó jogszabályok és együttműködési mechanizmusok végrehajtása révén, továbbá üdvözli a kulturális javak kereskedelme elleni küzdelemre irányuló erőfeszítéseit; elismeri, hogy a 2014/60/EU irányelv a nemzeti kincsek és kulturális javak védelmére irányuló uniós kötelezettségvállalás kulcsfontosságú pillére, míg a kulturális javak kereskedelme elleni uniós cselekvési terv megerősítette az EU kulturális örökség védelme iránti szélesebb körű elkötelezettségét; hangsúlyozza, hogy a jogellenesen elszállított kulturális javakat vissza kell szolgáltatni, függetlenül attól, hogy azokat az Unión belül szállították el, vagy nem uniós országba vitték ki;
9. megjegyzi, hogy bár az EUMSZ vonatkozó rendelkezései értelmében a jelenlegi uniós jogszabályok a valamely tagállam által 1993. január 1. előtt jogellenesen kivitt kulturális javak és nemzeti kincsek egymásnak való visszaszolgáltatására vonatkoznak, a román nemzeti kincsek hazaszállítása továbbra is különleges ügy, amely egyedi megoldást igényel; kiemeli, hogy a román nemzeti kincsek jogellenes eltulajdonításának kivételes jellege olyan egyedi sajátosságokra világít rá, amelyek testre szabott európai választ igényelnek a visszaszolgáltatásuk megkönnyítése érdekében, kiterjesztve ezáltal az uniós országok területéről jogellenesen elszállított kulturális javak visszaszolgáltatására vonatkozó uniós megközelítés hatályát;
10. hangsúlyozza, hogy a nem uniós államok által jogellenesen visszatartott kulturális javak és nemzeti kincsek visszaszolgáltatásának eléréséhez jelentős diplomáciai párbeszédre van szükség mind kétoldalú, mind nemzetközi fórumokon;
11. felhívja a Bizottságot, hogy terjessze ki a kulturális javak védelmére vonatkozó uniós politikák hatályát az államok közötti kétoldalú megállapodások alapján háború idején elszállított nemzeti kincsek visszaszolgáltatására is;
12. felhívja a Bizottságot és az Európai Külügyi Szolgálatot, hogy fontolják meg a román nemzeti kincsek visszaszolgáltatásának az Oroszországgal folytatandó jövőbeli kétoldalú tárgyalások napirendjére való felvételét, amint Oroszország Ukrajna elleni agresszív háborújának vége lehetővé teszi a felek közötti politikai párbeszéd újraindítását; felhívja a Bizottságot, hogy a román állammal közösen térképezze fel a szinergiák lehetőségeit olyan összehangolt erőfeszítések mozgósítására való felkészülés érdekében, amelyek révén a hiányzó nemzeti kincs visszakerülne oda, ahová tartozik;
13. felhívja a Bizottságot, hogy vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy lépjen fel a román–orosz vegyes bizottságban részt vevő, a román nemzeti kincsek visszaszolgáltatására

irányuló tárgyalások lefolytatásával megbízott román képviselők partnereként;

14. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak, a Bizottságnak, valamint a tagállamok kormányainak és parlamentjeinek.